

vil finde denne Rækkefølge — dens Rigtighed forudsat — bekræftet foruden udførlig Oplysning om Familieforhold, Ægteskaber, Børnenes Navne og Antal o. s. v. Ifølge den af L. Weibull udgivne „Vägledande förteckning vid person- och släktforskning i Landsarkivet i Lund (1916)“ findes i Brekna härad födelse- och dopböcker 1647—1869 (luckor, „Huller“, 1665, 72—73, 80—1, 87—1700) och död- og begrafningsböcker 1647—1869, hvor man rimeligvis let i Henhold til det her fremstillede vil finde sig til rette.

Den skaanske Indvandring paa Bornholm omkring 1680

og Skovrider Hans Olufsen Madvig paa Kobbegaard.

Af M. K. ZAHRTMANN.

Til de gennem C. A. Kofoeds omhyggelige Undersøgelse fremdragne Oplysninger om Slægten Madvigs ældste Led og om dens Fædre hjem Madviggaard i Blegind kan knyttes nogle løse Optegnelser om dens tidligste Optræden paa Bornholm i Forbindelse med Skaaningernes Indflytning her omkring 1680.

Christian den Femte havde ført den skaanske Krig 1675—79 med større Lykke til Vands end til Lands. I de tidligere danske Landskaber Skaane, Halland og Blegind havde talrige Indbyggere med Vaaben i Haand hævdet deres gammeldanske Sindelag. Da nu Lykken gik dem imod, maatte de fra deres hærgede Hjemstavn ty ned til andre Dele af det danske Stammeland. Til Bornholm kom mange, og de fæstede deres nye Hjem særligt i Gudhjem, som laa næsten uddødt siden Byldepestens Hærgen i 1654. For at lette disse Flygtninge deres nye Bosættelse fritog Kongen 24. April 1694 Gudhjembo fra at yde de aarlige Dagværkspenge, efter at det var blevet

ham oplyst, at de var alle Skaaninger og Blegindfarer. Endnu i Dag spores denne Indvandring i Gudhjemboes særegne Tungemaal [Bh. Saml., 8. Bind, 1913, S. 143]. Ogsaa i Fiskerlejet Tejn bosatte sig en Del skaanske Flygtninge.

Den mest kendte Flygtning fra Skaane havde allerede den foregaaende Svenskekrig ført til Bornholm. Det var Oluf Svendsen Brock, Bornholmer af Fødsel; han havde vundet Borgerskab i Malmø og traadte 1658 ind som Deltager i Forsøget paa at bringe denne By i de danskes Magt. Det kække Forehavende røbedes i Utide; desværre var det en fra bornholmsk Fangenskab undsluppen svensk Rytter, som, gjennem hvad han havde hørt derom paa Bornholm, først aabenbarede det i Februar 1659 for de svenske Myndigheder i Malmø. Sammen med sine ni Fæller førtes Oluf Svendsen Brock 22. December 1659 frem paa Byens store Torv; tre Hoveder faldt for Bøddelsværdet; da overbragte en Rytter Carl Gustafs Naadebrev, som ændrede de andres Dødsdom til Landsforvisning. Med Tab af sit Gods søgte Oluf Brock tilbage til sin Fødeø og bosatte sig som Købmand i Rønne. „For den velmente Troskab, han udi seneste Krigstid udi Malmø agtede at lade se, og hans store derover lidte Skade og haarde Medfart“ skænkede Christian den Femte ham 7. Februar 1671 [Sjæll. Register] en Aarpenge paa 200 Rigsdaler og satte ham 30. August 1680 til Borgermester i Rønne. Han blev Ejer af Smedegaard i Knudsker; da hans Aarpenge som Følge af den nye dyre Krig ikke kom til Udbetaling, søgte han 28. Juli 1685 om at faa to Ødegaarde udlagte sig til Eje for sit ubetalte Krav paa 1600 Rigsdaler. Han havde først haft til Ægte

en Enke Mette Movridsdatter [Sjæll. Register, 17. Juni 1675], som havde bragt ham tre Stifbørn, af hvilke Datteren Lisabet Markmand (gift Bohn) er kendt som den, der fældede Bornholmernes Plageaand Augustus Deckner. Senere giftede han sig med Margrete Pedersdatter Lesler fra Kyndegaard. Begge hans Ægteskaber forblev barnløse. Han døde omkring 1689 i Rønne; hans Enke døde 1720.

Af dem, som Flugten fra de skaanske Landsdele drev til Bornholm, kan dernæst nævnes Præsten Hans Dominici, der 1677 af Svenskerne blev tvunget til at pakke sig bort fra sit gode Præstekald Kjelstrup og Bedinge i Skaane. Med sin Hustru Margrete Andersdatter og mange smaa Børn opholdt han sig i København og mistede ved Ildebrand sine fattige Midler, hvorfor det tilstedtes ham 4. Januar 1681 [Sjæll. Register] at indsamle Hjælpemidler ved at lade stille Bækken for Kirkedørene. Bedre hjulpen blev han ved 25. November 1681 at kaldes til Sognepræst i Ibsker og Svanike i den afdøde Hans Lavridsen Borryngholms Sted. Han virkede i dette Præstekald til sin Død i Februar 1706.

Sent og mindre vel hjulpen blev Mikkel Andersen Frøling ved 26. September 1685 at sættes til Byfoged i Nexø og Aakirkeby og Herredsfoged i Østre Herred, hvilket han 13. Marts 1686 fik omskiftet med Søndre Herred. Der var ingen fast Løn knyttet til disse Tjenester, der dog gaves ham efter hans Sigende til at afbøde hans store Tab i Skaane: „ helst jeg aldrende fremmede Mand af min allernaadigste Konge er hid beskikket til den ringe Tjeneste, som jeg i allerunderdanigst Hørsomhed skal efterleve, og formedelst at jeg fra Skaane

for min allernaadigste Konges Skyld blev forfulgt og har tilsat udi Skaane, hvor jeg levede i meget rigelig Velstand, over fjorten Tusend Dalers Middel. Nu er jeg ene Byfoged og Øvrighed paa tvende Steder, nemlig Nexø og Aakirkeby, hvor tilforn før min Tid har været Borgermester, Raadmænd og Byfogder, som jeg alene maa forvalte og svare for, og jeg har ikke én Skilling til aarlig Løn af begge Byerne. Men en Bysvend kan jeg ikke være foruden, som i adskillige Maader skal tilbruges, og falder det mig for tungt at føde, klæde og lønne af mit eget". [Bornh. Jordebogsregnskab 1693—94]. Han døde 1697 inden April Maanedes Udgang, efter at han endnu 22. April havde fralagt sig en Sigtelse for Overtrædelse af det sjette Bud [Bh. Jbr. 1697—98].

Hendrik Johansen Pop fra Malmø fik 16. Juni 1687 sig tillagt de skaanske Flygtninges Skattefrihed og udnævntes 15. Marts 1690 til Byfoged i Hasle, og Herredsfoged i Nordre Herred. To Aar senere, i April 1692, druknede han paa Overrejse til København.

Et helt Kompagni paa 80 Mand skaanske Friskytter — Gønger eller Snaphaner, som de ogsaa nævntes, — overførtes fra København til Bornholm, hvor det landsattes 6. Maj 1678 og udstyredes med Proviant, inden det drog over til Blegind. Det førtes af Major Henrik Ovesen Pflug og Kapitajn Jens Kjeldsen. Efter endt Indfald i Blegind blev det trukket tilbage til Bornholm, hvor det gjorde Tjeneste ved det store svenske Flaadeforlis under Sose Natten mellem 4. og 5. December 1678. Kompagniet indgik her under Garnisonen paa Hammershus. Kongen sendte det 27. April 1685 til Kristiansø til Bygningsarbejde paa den nye Fæstning Somren over, og det

aftakkedes her 20. Oktober 1685; dog optoges en Del af Mandskabet i et nydannet kristiansøsk Frikompagni, som fra 20. November 1687 til 11. Marts 1688 arbejdede i Rønne med at tilhugge Sten til Fæstningen her og ligeledes jevnligt senere indtil 1725 overflyttedes til Hammershus, naar de slette Sundhedsforhold paa Kristiansø med Udbrud af Skørbug vakte Uro i det og bragte det til at hige efter Forfriskning.

Ved Aftakningen 1685 gik det skaanske Frikompagnis Officerer ud af Tjenesten: Kapitajn Jens Kjeldsen, Lieutenant Ole Pedersen, Fændrik Karl Pedersen og Kvartermestrene Jon Beck, Jens Jensen Ternø og Sønne Pedersen. Nogle af disse og af deres undergivne Friskytter bosatte sig paa Bornholm og, som det synes, især i og ved Gudhjem og Tejn. Kapitajn Jens Kjeldsen fik 26. Oktober 1686 skænket en Aarpenge paa 40 Rigsdaler og udnævntes 1687 til Strandrider paa Bornholm, hvor han døde i Sommeren 1704. Hans Aarpenge blev 11. November 1704 tillagt to andre fordrevne Skaaninger paa Bornholm, Ole Jensen Wrip og Jens Pedersen [Bornh. Jordebogsregnskab 1704—5]. Rimeligvis havde disse tjent under ham som Friskytter eller „Gønger“. Dette sidste Navn var taget efter Gønge Herred i Skaane, som havde fostret de djærveste Friskaremænd under Krigen; og naar Bornholmskortet endnu nævner en halv Snes Huse, som ligge i Nyker Sydvest for Kirken, Gøngeherreds Huse, gjør dette Navn det troligt, at nogle af hine Friskytter 1685 have fæstet Bo her.

Den fordrevne Blegindsfar Hans Olufsen Madvig fandt saaledes mange nære Landsmænd og Medbrødre i Ulykken for sig i sin nye Hjemstavn, da

Christian den Femte 9. Marts 1681 satte ham til Skovrider paa Bornholm, efter at han omkring 1677 havde mistet Madviggaard og alt sit Eje for sin Troskab mod Danmark. Skovriderstillingen var ringe, Aarslønnen 80 Rigsdaler; den svarede til senere Tidens Skovløber- eller Skovfogedtjeneste. Der var to Skovridere; den anden, Erik Mogensen, havde været Livkarl hos Frederik den Tredje og gjort Tjeneste i Forsvaret af København 1659; han boede i Rønne og fik 31. Maj 1687 sin Søn Hans Erichsen udnævnt til sin Medhjælper. Kongen gav dem 11. Avgust 1688 en overordnet Holtsførster (hvad nu til Dags vilde kaldes Skovrider) i Bornholmeren Hans Christensen Piil, født og boende paa Pilegaard (69. Sg.) i Klemmedsker Sogn. Skovriderne havde mere at sørge for Kronvildtets Trivsel end for Skovens; de hidsendte kongelige Jægere nedskød 1684 et Hundred Kronhjorte til Kongens Husholdning, og atter det følgende Aar holdt de en stor Jagt paa Bornholm; ligesaa lod den jagtkære Christian den Femte 1693 og flere Aar overføre store Flokke indfangne Hjorte til sin nyligt anlagte Jægersborg Dyrehave Nord for København [Bornh. Saml., 10. Bind, 1916, S. 57].

Om Skovrider Madvigs første Aar paa Bornholm høres kun lidet. Hen imod Slutningen af 1684 indgik han en godvillig Overenskomst med en Fæstebonde Anders Hansen paa Kobbegaard (2. Vg.) i Østrelarsker Sogn om, at denne skulde aftræde til ham sit Fæste paa Halvdelen af Gaarden. Benedix von Hatten, Amtmand paa Bornholm fra 8. Juli 1682 til sin Død paa Lindesgaard (Lensgaard) 27. Marts 1685, tilstedte dette Fæsteskitte, og 9. September 1685 godkendte det kongelige Rentekammer det,

imod at Madvig lod sig Fæstets Landgilde, Skat, Ægt- og Arbejdspege afkorte i sin Aarsløn, at han holdt Bygningen forsvarligt ved Hævd, og at han levede roligt og skikkeligt med Fæstebonden paa Gaardens anden Halvdel, saa at intet Klagemaal opstod.

Kobbegaard var en god, stor Gaard, — men delt imellem to Husstande vilde den dog kunne være bleven en trang Bolig, om ikke Skovrider Hans Madvig havde været den fredsæle Mand, som han var i al sin Færd paa Bornholm. Gaarden regnedes da til 16 Tønder Hartkorn; nu til Dags findes den sat til lidt over 20 Tdr. Hk., 93 Hektarer. Frederik den Tredje havde 10. Avgust 1659 tildelt Landstingskriver Peder Lavridsen Barfod af Aakirkeby for af ham udvist tro Tjeneste en Aarpenge paa 60 Rigsdaler samt for egen, Hustrus og et Barns Livstid at nyde alle Afgifter af Kobbegaard. Bornholmerne selv have ikke nævnt samme Barfod blandt dem, som de priste for deres Lod i Landets Udfrielse af Svenskemagten 1658, og hans tro Tjeneste var næppe anden end den, at bringe Kongen Bornholmernes Gavebreve i Hænde i Somren 1659, da han ligeledes hjembragte som Skænk af Kongen de tre Sølvbægere, hvoraf denne, Dronningen og Kronprinsen paa Københavns Slot ved den frydefulde Lejlighed havde drukket paa Bornholms Vel. Men Barfods Kongegave varede længere end de, som blev Bornholmernes Førere i Opstandsdagene 1658 til Del. Selv døde han ved Jul 1678; hans Enke Margrete ægtede derefter Købmand Herman Syemer i Rønne, og efter dennes Død fik hun mod Slutningen af 1683 Provincialfiskal Claus Krøger i Rønne til Ægtemand. Hun blev tredje

Gang Enke 1694 og døde 1712. Nydelsen af Kobbegaards Afgifter gik da over til hendes Datter Sidsel Pedersdatter, Enke efter Morten Jonsen i Nexø, og først ved dennes Død 27. Juli 1715 faldt de tilbage i Kongens Kasse.

Skovrider Hans Madvig fandt Kobbegaard liggende gunstigt for Tilsynet med Kongens Vildbane. Nogen Ret havde han heri, — de andre Skovtilsynsmænds Boliger, i Rønne og i Hasleegnen, laa længere fra Banen. Vildbanen strakte sig fra Heljuesbakkerne ved Nexø mod Vest ind til Almindingen og derfra mod Nord over Stavsdale til op imod Ols Kirke; den indtog Højlyngen inde i Landet. Kobbegaarden laa udfor Midten af den, — men ude ved Vandet. Den laa smukt med sine Skove op langs den dybt nedskaarne Kobbedal, hvis stejle Klippevægge minde om Stortebakkerne i Ekkodalen, og som fyldes af klangfuld Bulder fra Kobbegaardens lodrette Fald i Stavehøl. Klippekysten her, en af Bornholms skønneste Egne, fra Rankløven op mod Gudhjemmeknysten og Lens Klint, Fiskerlejerne Saltuna og Melstad, endeligt de fire Ertholme ude i Horisonten: Kobbegaard og hele Omegnen har sikkert draget Blegindsfaren Hans Madvigs Sind til sig ved at vække Minder om Fæstegaarden derhjemme ved Madvigen, en Milsvej Øst for Trensom By [Karlshamn], med Ternø og de andre Skærholme ud for sig.

Saaledes drog Madvig og hans Hustru Boel Pedersdatter med deres fem smaa Børn ved Foraars-tide 1685 ind paa Halvdelen af Kobbegaard. Hustruen døde 1. Juli 1686. Selv om Husførelsen har krævet en Husmoder, synes Hans Madvig dog at have ventet

til 20. Oktober 1691 med at fæste sig en ny Hustru. I Mellemtiden fandt Børnene muligvis moderlig Pleje hos Gaardens anden Husstand. Sikkert er det, at Skovrider Madvigs anden Hustru blev Sofie Leidring, der var født omkring 1664 paa Frennegaard, som hendes Fader, Raadmand i Svanike Hans Leidring, havde i Fæste af Kongen, og at Madvig omtrent 1691 fik hele Kobbegaard i Fæste, selv om Fæstebrevet først udstedtes 6. Marts 1694, efter at han 28. Oktober 1693 ligeledes havde fæstet af Kongen Ørredfiskeriet i Kobbegaard.

Selv var Skovrider Madvig rimeligvis mindst en Snes Aar ældre end sin anden Hustru. Hun gav ham tre Sønner og en Datter. Han døde 16. August 1701 paa Kobbegaard. Hans Dødsbo, som var rigt paa gammelt Sølv, var ogsaa rigt paa Gæld; efter dens Fradrag, 709 Slettedaler, blev kun 117 Slettedaler til Arvingerne. Hans Enke indgik endnu to Ægteskaber, først med Mads Davidsen, siden med Peder Andersen. Kort efter sin sidste Mands Død oplod hun 25. Maj 1737 Fæstet paa Kobbegaard, „som hun havde haft i trede Mænds Tid siden 20. Oktober 1691“, for sin Søn David Madsen.

Ved det store Salg af alle Kongens Fæstegaarde paa Bornholm bød Kapitajn Didrik Funch 13. April 1744 Kobbegaarden saa højt op, at David Madsen ikke kunde følge ham. Funch forlangte sig Gaarden tilslaaet. Skønt henimod 80 Aar gammel rejste Sofie Leidring strax til København, hvor hun 22. April talte sin Søns Sag for Kongen. Ogsaa Amtmand I. C. Urne blev David Madsens Fortaler, og i dette som i alle andre lignende Tilfælde blev den tidligere Fæsters Bud godkendt. For 1272 Slettedaler blev

David Madsen Ejer af Kobbegaard; det var et af de dyreste Gaardkøb under hint Salg [Rentekamrets Arkiv, Avktionsforretningen 1744]. I hans Tid nedbrændte Gaarden 7. Marts 1754. Fiskeriretten i Kobbegaarden havde en Ländstingsdom 15. Juni 1718, støttet paa et Sognevidne af 15. Oktober 1555, tilkendt alle de tilstødende Lodsejere. Fra David Madsen paa Kobbegaard nedstammer gennem hans Søn Hans Davidsen Leidring Slægten Davidsen i Svanike og Nexø. Omkring 1752 døde Skovrider Madvigs Enke Sofie Leidring hos sin Søn paa Kobbegaard.

Om Hans Olufsen Madvigs sindige og fredsæle Optræden haves vel hjemlede Fortællinger. Han var 8. Avgust 1684 Deltager i et Gæstemaal hos Amtskriver Augustus Deckner i Rosengaarden i Rønne. Efter at være stegne til Hest i Gaarden drak Gæsterne endnu et Afskedsbæger under Pistolskud. Kapitajn Jens Pedersen Kofoed spildte herved Vin paa Kapitajn Haagen Mikkelsens Kjortelskøde, og denne øvede hastigt Gjengæld med de Ord: „Der har du det til det andet.“ Jens Kofoed tørrede Vinen af sit Ansigt, og idet han red ud ad Porten, sagde han: „Er det Manér at slaa Vin paa en ærlig Mand eller paa en ærlig Mands Klæder? Deri gjorde du som ingen ærlig Mand.“ Uden for Porten løsnede han et Pistolskud. Haagen Mikkelsen red ilsomt efter ham. Skovrider Hans Madvig fulgte efter de to Kampmaner op forbi Kirken og gennem det østre Byled, hvor han indhentede dem, og, som han selv sagde, „vi red saa sagtelig vor Vej hen ud paa Agrene.“ I Byvangen steg Jens Kofoed af Hesten, trak sin Kaarde og raabte: „Af Mæren!“ til Haagen Mikkelsen, som nu ogsaa sprang af Hesten og drog Kaar-

den. Madvig lagde sig imellem, fik først Kofoed til at stikke Kaarden i Skeden og holdt dernæst Mikkelsen tilbage. Dennes Rideknægt ilede til med de Ord: „Hans Olsen, hvad gør I? I maa ikke holde min Husbond.“ Madvig svarede: „Jeg holder ingen, — jeg véd vel, hvad jeg gjør, — jeg vil ikke se paa de gode Mænds Skade.“ I det samme gik Jens Kofoed ind paa sin Modpart, gav ham to Mundslag med sin flade Haand og sagde: „Du Flabmund, skal du overfalde en god ærlig Mand?“ Haagen Mikkelsen fik ham grebet i Haaret, og de to Kapitajner laa nu i en Knold tilsammen og sloges med et Spanskrør, indtil de blev adskilt af tilløbende Folk. Da Jens Kofoed naaede hjem til Maglegaard, fandt han sig blaaslagen i Panden med en Knude i Haarbunden og stærke Hovedsmærter, hvorfor han søgte Lindring ad Rettens Vej. Saadan Efterslæt bar paa hin Tid et Gilde mellem gode Mænd paa Bornholm [Museum, 1891, I., S. 183—87].

Atter nogle Aar senere ses Hans Olufsen Madvig som Manden, der var rede til at sætte sit ind paa at stifte Fred blandt stridige Hoveder og tillige stod i et vist faderligt Forhold til de andre hiddrevne Blegindsfarer. Paa sin aarlige Bogklaringsrejse holdt Amtskriver Augustus Deckner i Februar 1688 Afregning med Gudhjembo i deres Byfoged Hans Rijmands Hus og havde tilsagt til dette Møde Skovrider Madvig, som havde lovet at tage en Del af Fiskerne ud for de Dagværkspenge, Amtskriveren havde at indkræve hos dem. Deckner spurgte efter Friskytterne, som var udeblevne med deres Dagværkspenge. Efter Budsendelse mødte nu Jens Jensen Ternøe og de andre Friskytter frem med Kon-

gens allernaadigst givne Frihedsbrev; ved dette, udstedt 7. Maj 1680, gaves Blegindsfaren Jens Jensen fra Ternøe tyve Aars Frihed, som Skaaningerne nød den, for Skatter og Byens Paalæg. Ternøe klappede Deckner paa Skuldren og sagde: „Far! vil I anse dette Brev?“ Deckner spurgte: „Hvad er det for et Brev?“ — „Det er det bedste Brev, jeg har haft i min Haand.“ — Hvortil Augustus Deckner svarede: „Jens! jeg vil sige dig, hvortil det Brev er godt.“ — Ternøe sagde da: „Avgust igjen! I maa lige saa gjerne sige det ud, som I tænker; giv mig hid mit Brev, for I tænker, I agter det ikke mere, end som I vil stryge Eders Rumppe derpaa.“ — „Saa min Sjæl, Jens! der er noget om det.“ Med disse Ord tog Amtskriveren Kongebrevet, strøg det bag sin Lænd og kastede det paa Bordet: „Saa godt er det til.“

Nu greb den kongetro Hans Madvig ind med de Ord: „Oh, Hr. Amtskriver! ikke saa at handle med Hans Kongelige Majestæts Brev! Hvor meget er Jens Ternøe skyldig? saa tag af min allernaadigste Løn, som staar inde hos Eder, og gjør Eder betalt for Manden.“ Jens Ternøe selv sagde: „Far! om I ikke vil tage Skovrideren for det, I fordrer, saa tag Kapitajn Jens Kjeldsen derfor.“ Deckner svarede: „Jens! du er god nok for at betale selv. Vil du flytte henad Friheden til [ind i en Købstad], saa kan dit Brev være godt nok.“ Friskyttens Mads Beck løb ud ad Døren med det Udraab: „Agter han nu ikke mere Kongens Brev end at stryge sin Røff paa det, saa giver jeg hannem Døden og Dieffuelen!“

Skovrider Madvig følte det uføreneligt med den Troskabsed, han havde svoret Kongen, at dølge denne Sag. Ogsaa gennem andres Vidnesbyrd blev

den kendt. Skønt den var den mindste af hans tallose Forbrydelser, fandt Amtskriver Deckner den farligst. Sine ublu Udsugelser af de skattepligtige Bønder og sine store Besvigelser overfor Kongen troede han sikkert at kunne snakke sig fra; men denne Majestætsforbrydelse, for hvilken Straffen var at miste sin højre Haand for Øxen, at firdeles og at klæde Stejle og Hjul, søgte han ivrigt neddysset. En Dag, da Kapitajn Jens Kjeldsen gik forbi Rosengaarden, kaldte han denne ind til sig og sagde: „Om I vil blive mig troere end som Hans Madvig, det Djævelen fare i ham, da gak til Jens Ternøe og skaf mig hans Attest til at bilægge den Snak, der er gangen om Hans Kongelige Majestæts Brev, saa gjør I mig en stor Tjeneste dermed, og siden skal Jens Ternøe blive vel fornøjet, i hvad han staar til Rest med, og jeg skal vel fly Madvigen at skøtte.“ Men hos sin tidligere Kvartermester Jens Ternøe hentede Kapitajn Kjeldsen kun dette Svar: „Nej, den Snak, som er udgangen, den maa staa.“

Da Bornholms Bondestand rejste sig imod Landets Plageaand, „den uretfærdige Amtskriver“ Augustus Deckner, tog den ogsaa paa Østre Herreds Ting 18. Avgust 1690 edeligt Vidnesbyrd om det skildrede Optrin i Gudhjem [Rentekamrets Arkiv, 1690, 23. April, Deckners Sag]. For sine svære Forbrydelser led Deckner efter Højesterets Dom sin velfortjente Straf; paa Københavns Nytorv blev han 26. Februar 1691 kagstrøget, brændemærket i Panden og derfra henført til at arbejde som Slave i Jern paa Bremerholm, hvor han døde samme Aars Nytaarsaften. Skovrider Hans Madvig gik lykkeligt fri af hans onde Hævnsind.

Handlemod i Troskab mod Danmark, Retsind i Kamp mod Voldsmænd og Fredsælhed i Vennelag var de stærke Grundsten i Hans Olufsen Madvigs Vandel; og ved at skænke sine Livsarvinger dem at bygge paa blev han af alle de fordrevne Blegindsfarer den, hvem Bornholm og Danmark endnu føle sig Tak skyldig. Thi hans Efterslægt holder ogsaa i vore Dage denne sunde Slægtsarv i Hævd. Den vandt yderligere Styrke i Professor Johan Nicolaj Madvig (1804—86), Kultusminister fra 1848 til 1851, og i hans Broder Poul Anton Madvig (1816—99), Fysikus i Haderslev indtil 1864, da han maatte se den gamle danske Landsdel, som var blevet hans Hjem, givet i Fjendevold, men uforsagt holdt sin udpræget danske Lægedønt fast.

Af Skovrider Hans Madvigs Sønner bosatte den ældste, Oluf Hansen Madvig (1675—1750), sig som Skipper i Rønne og bragte under den lange Krig 1709—20 paa farefulde Sejladser i aaben Fiskerjolle Bud fra Bornholms Kommandant Valdemar Reedts over til København; han var allerede inde i Halvtreserne, da han 14. Februar 1727 udnævntes til By- og Herredsskriver i Svanike med Østre og Søndre Herred. Hans Søn og Sønnesøn arvede Byskriverstillingen efter ham. Skovriderens anden Søn, Peder Hansen Madvig, blev Skovrider paa Prinsesse Sofie Hedevids Gods Dronninglund ved Sæby; han havde 4. Marts 1721 den Ulykke at skyde en Krybskytte med Hagl saaledes, at Manden døde en halv Snes Dage senere; han dømtes herfor fra Livet, men det tør vist haabes, at Højesteret gav ham en mildere Dom. Skovrider Hans Madvigs tredje Søn, Hans Hansen Madvig, blev Møller paa Bornholm og døde

i Oktober 1752. Andre Oplysninger om Slægten Madvig ere indsamlede af Registrator i Rigsarkivet Julius Bidstrup (1848—1910) i hans Stamtavle over Familien Madvig.

Det ligger nær at tro, at Hans Olufsen (Olsen) Madvig har haft Brødre, som sammen med ham ere fordrevne fra Hjemmet i Blegind. Peder Olsen Madvig tjente i den danske Flaade som Skipper, 1677 paa Jagten „Diane“, 1684 paa Fløjteskibet „Røde Hane“ og 1688 paa Galioten „Gak med“. I Aarene 1684—90 sejlede disse Skibe Hammervandet tyndt for at bringe Materialer til de nybyggede Fæstninger Kristiansø og Rønne. Niels Olsen Madvig findes nævnt 1677 som Kapitajn i Kongelig Majestæts Tjeneste og er rimeligvis den samme som Niels Olsen Madvig fra Ternø i Blegind, hvem Kongen 8. Oktober 1680 [Sjæll. Register] gav indvandrede Skaaningers Friheder. Ham gjenfinde vi maaske i Niels Olsen Ternøe, Lodsmand paa Kristiansø, hvor han 27. Juni 1685 afløste Kapitajnlieutenant Wildeman som Havnebygmester og 14. November 1687 fik tilsendt af Kongen i dybeste Hæmmelighed 50 Rigsdaler i Paaskønnelse af hans dygtige Havnearbejde. Hans Hustru kom senere i Klammeri med Barberer Langhorns Kone, og Følgen af Niels Olsen Ternøes Optræden herunder blev, at han 13. Juni 1693 afsattes fra sin Stilling som Fæstningens Lodsmand. Den i København bosatte Skipper Gregers Madsen Madvig, som 12. Juni 1716 førte Skibet „Emanuel“ paa Islandsfart lader sig derimod for Tiden ikke knytte ind i den bornholmske Slægts Stamtavle.

Det lader sig formode, at saa vel Peder Olsen Madvig som Niels Olsen Madvig (Ternøe) kunne

have været Brødre til Skovrider Hans Olufsen Madvig, som Bornholmerne slet hen nævnte Hans Olsen. Lige som Navnene Lavridsen og Larsen i hin Tid gik i et, saaledes brugtes ogsaa Navneformerne Olufsen og Olsen i Flæng, ikke blot om, men ogsaa af en og samme Mand (f. Ex. Landsdommer Peder Olsen og Peder Olufsen, Bornh. Saml., 9. Bind, 1915, S. 144). Ternø er Navnet paa en Klippeholm udfor Fiskerlejet Madvig; den hører sammen med dette ind under Helleryd Sogn i Blegind.

Alt i alt bragte den skaanske og blegindske Indvandring omkring 1680 sundt og djærvt dansk Blod til det af Bydepest, Krig og Uaar haardt hjemsøgte Bornholm. Den er vel værd en dybere gaaende Undersøgelse. Dens Hovedtræk ere her søgt givne gennem en Sammenstilling af de løse Optegnelser, der forefindes om dens Enkeltmænd.

Sex Aar i Persker Præstegaard.

AF HENNING JENSEN.

Den 4 December 1872 blev jeg kaldet til Sognepræst for St. Peders Menighed paa Bornholm. — Jeg var den Gang 34 Aar gammel, og var, saa vidt jeg husker, den yngste Sognepræst i Danmark. Der var nemlig i hin Tid en lige saa stor Overflod paa teologiske Kandidater som der nu er Mangel. Medens en Kandidat nu kan blive Sognepræst lige fra Examinationsbordet, var Gennemsnitsalderen for at naa til denne Værdighed den Gang c. 40 Aar.

At jeg saa tidligt naaede dette Maal, kan jeg takke Grev *Moltke-Bregentved*, — den nuværende Lehns-greves Far — for. — Jeg var nemlig Kapellan i *Dalby* og *Tureby*, og Greven paa Bregentved, der forøvrigt hørte til *Haslev* Sogn, var min jævnlige Tilhører. — Da Sognepræst *Olsen* i Dalby døde, gjaldt det jo om at faa et Embede. *Hall* var den Gang Kultusminister, og han var en god Ven af Grev Moltke. Da jeg kom op til Hall som Ansøger til Persker, lagde han sine Arme om Halsen paa mig og sagde: „Kære Pastor Jensen! Der er ingen der er anbefalet